

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1954
Suga:	<i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0302800
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Engures ezers
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	31.03.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Smiltāja nelīķe ir nereti sastopama suga Baltijas jūras un Rīgas jūras līča rietumu piekrastē. Smiltāja nelīķei ir divas pasugas – tipiskā pasuga <i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i> un Prūsijas smiltāja nelīķe <i>D. arenarius ssp. borussicus</i>. <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>arenarius</i> lielākoties sastopama Kurzemē, tās piejūras reģionos. Savukārt <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>borussicus</i> – galvenokārt aug iekšzemes reģionos – sausos priežu mežos un iekšzemes kāpu apvidos (Gavrilova 1999, Priedītis 2014). Tipiskā pasuga Eiropas mērogā ir reta – sastopama tikai jūras piekrastē Baltijas valstīs un Zviedrijā. Otra pasuga aug tālāk no jūras iekšzemē, tomēr novērots, ka nereti piekrastē abas pasugas aug kopā, un, kā atklājās 2023. gada izpēti laikā, kas tika īstenota projekta “Smiltāja nelīķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā”, arī piekrastes teritorijās, kas ir uz austrumiem no Rīgas, konstatēta tikai otra pasuga <i>subsp. borussicus</i>. (Latvijas Dabas..., 2023).</p> <p>Raksturīgākie tipiskās smiltāja nelīķes pasugas biotopi ir sausi priežu meži, pelēkās kāpas un smiltāju pļavas (Gavrilova 1999). Pelēkajās kāpās suga vairāk sastopama vietās ar zemu augāju, kur ir salīdzinoši mazs lakstaugu, sīkkrūmu un sūnu segums (Laime 2010). Vietām plašas smiltāja nelīķes audzes veidojas kāpu un smiltāju zālajos (Stola 2012).</p> <p>Sugu apdraud ekosistēmu degradācija un pārveidošana, paplašinoties apbūves, tūrisma un rekreācijas teritorijām, pieaugot sporta un atpūtas aktivitātēm, invazīvo sugu ietekmei, un dabiskās sukcesijas rezultātā notiekot pārmaiņām augāja struktūrā un sugu sastāvā. (Laime, 2023).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	8582

Lauks	Paskaidrojums																					
	<p>Aprēķinos izmantoti dati no 2023.g. sugas uzskaites, kas veikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” (Latvijas Dabas., 2023) ietvaros. Uzskaiti veikusi S. Elksne. 2023.g. sugas uzskaitē populācijas minimālais vērtējums ir 16 366 indivīdi, bet maksimālais – 18 002 indivīdi, bet izpētē konstatēts, ka aptuveni 30 – 50% no populācijas veido otra pasuga – Prūsijas smiltāja neļķe (Latvijas Dabas., 2023), tādēļ tipiskās pasugas populācijas gala vērtējums pieņemts kā 50% no konstatētās smiltāja neļķes populācijas. Līdz ar to tipiskās smiltāja neļķes pasugas populācijas minimālais vērtējums ir 8183 indivīdi, bet maksimālais – 9001 indivīds. Rēķināts vidējais ģeometriskais (<i>Excel</i> funkcija GEOMEAN) no 2023. gada minimālās un maksimālās tipiskās smiltāja neļķes pasugas populācijas uzskaites datiem.</p> <p>Suga DP “Engures ezers” teritorijā inventarizēta 2008., 2015. un 2023. gadā. 2008. gadā monitoringu veica G. Strode. Minimālais populācijas vērtējums bija 570 indivīdi, bet maksimālais – 670 indivīdi. 2015. gadā monitoringu veica E. Biseniece. Populācijas minimālais vērtējums bija 1284 indivīdi, bet maksimālais – 1348 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Atšķirības konstatētajā smiltāja neļķes populācijas lielumā (ar katru uzskaites reizi arvien lielāks eksemplāru skaits) skaidrojams ar metodikas izmaiņām (Latvijas Dabas., 2023).</p>																					
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																					
Habitat	Annex I vairāki																					
Annex I	<p>2130* un 2180</p> <p>Smiltāja neļķe DP “Engures ezers” teritorijā sastopama divos ES nozīmes aizsargājamajos biotopos – 2130* <i>Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas</i> un 2180 <i>Mežainas piejūras kāpas</i>.</p>																					
Annex I_area_USE	<p>18,59 ha</p> <p>Smiltāja neļķei piemērotā biotopu platība noteikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” ietvaros (Elksne, 2023; Latvijas Dabas., 2023). Sugai piemēroto biotopu izplatība DP “Engures ezers” teritorijā redzama 1.pielikuma 1. attēlā.</p>																					
Other_area_USE	Na																					
OK_DEN	<p>Smiltāja neļķes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Užava</td><td>3071.65</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Pāvilostas pelēkā kāpa</td><td>2582.13</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Plieņciema kāpa</td><td>1230.19</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ziemupe</td><td>1196.31</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ģipka</td><td>1160.00</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Engures ezers</td><td>461.66</td><td>Optimāls</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Užava	3071.65	Augsts	Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts	Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts	Ziemupe	1196.31	Augsts	Ģipka	1160.00	Augsts	Engures ezers	461.66	Optimāls
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums																				
Užava	3071.65	Augsts																				
Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts																				
Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts																				
Ziemupe	1196.31	Augsts																				
Ģipka	1160.00	Augsts																				
Engures ezers	461.66	Optimāls																				

Lauks	Paskaidrojums		
	Ķemeru nacionālais parks	397.18	Optimāls
	Slīteres nacionālais parks	315.63	Optimāls
	Ovīši	194.40	Zems
	Būšnieku ezera krasts	61.11	Zems
	Ragakāpa	41.50	Zems
	Ances purvi un meži	4.11	Zems
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo blīvumu izraudzīts Slīteres nacionālā parka blīvums – 315,63 indivīdi/ha (zemākais no optimālajiem blīvumiem). DP “Engures ezers” blīvums arī raksturojams kā optimāls (augstākais no optimālajiem blīvumiem)..		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. Panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	Galvenie sugas dzīvotni ietekmējošie faktori dabas parkā “Engures ezers” ir vidējas intensitātes antropogēnā ietekme – iestaigātas un iebraukātas plašas takas bez veģetācijas. Augstu apdraudējumu sugas dzīvotnei rada dabiskā pelēko kāpu aizaugšana ar blīvām priežu audzēm, tādēļ nepieciešams veikt biotopa 2130* <i>Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas</i> apsaimniekošanu, samazinot priežu apaugumu (Latvijas Dabas..., 2023).		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Elksne, S. 2023. Natura 2000 teritorijas – dabas parka “Engures ezers” vaskulāro augu sugu, sūnu un ķērpju monitoringa anketa. Smiltāja neļķe. Nepublicēts materiāls.

Gavrilova, G. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora: Neļķu dzimta (Caryophyllaceae). Latvijas Universitāte, Rīga, 104 lpp.

Laime, B. 2010. Latvijas kāpu un pludmaļu fitosocioloģiskais raksturojums Baltijas jūras reģiona kontekstā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 122 lpp.

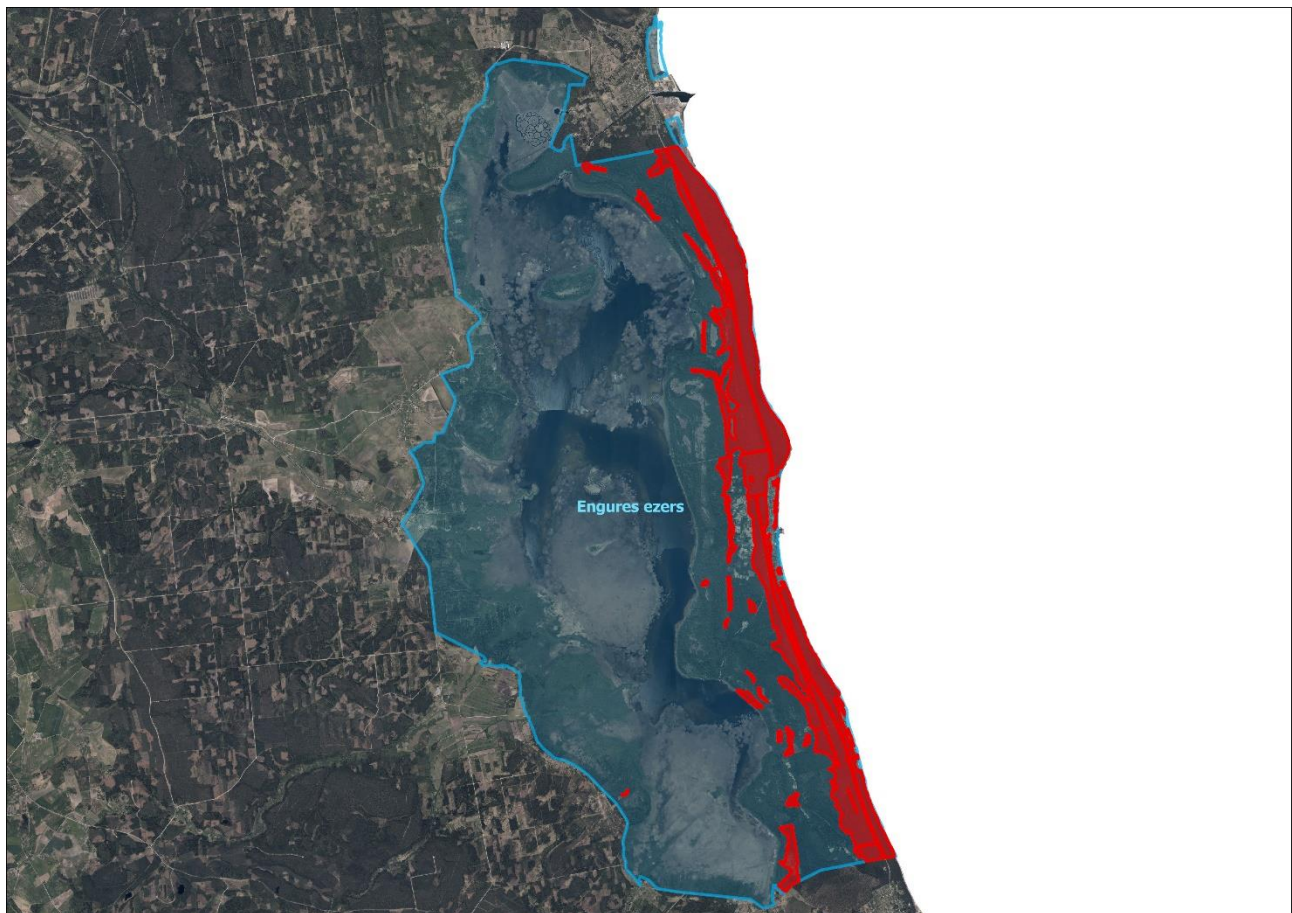
Laime, B. 2023. *Dianthus arenarius* L. datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Nepublicēts materiāls. 3 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2023. Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā. Rīga, 116 lpp.

Priedītis N., 2014. Latvijas augi. Rīga, Gandrs, 888 lpp.

Stola, A. 2012. Smiltāja neļķes *Dianthus arenarius* L. subsp. *arenarius* populācijas vitalitātes ietekmējošo faktoru novērtējums. Maģistra darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 48 lpp.

1.pielikums

1.attēls. Smiltāja neļķei piemēroto ES aizsargājamo biotopu 2130* *Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas* un 2180 *Mežainas piejūras kāpas* izplatība DP “Engures ezers” teritorijā. Pamatkarte: LVM GEO. Kartogrāfisko materiālu sagatavoja E. Mortuļevs